

Walter Schneir

MANŽELÉ,
KTERÍ
UKRADLI

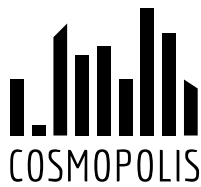

ATOMOVOU BOMBU

Pravda o případu
Julia a Ethel
Rosenbergových

Předmluva a doslov
MIRIAM SCHNEIR

WALTER SCHNEIR

MANŽELÉ, KTEŘÍ UKRADLI
ATOMOVOU BOMBU

PRAVDA O PŘÍPADU JULIA A ETHEL
ROSENBERGOVÝCH

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy **bude trestně stíháno.**

FINAL VERDICT: What Really Happened in the Rosenberg Case

Copyright © 2010 MIRIAM SCHNEIR

© Grada Publishing, a. s., 2016

Z anglického originálu *Final Verdict: What Really Happened in the Rosenberg Case*,
vydaného nakladatelstvím Melville House v roce 2010,

přeložil Martin Vondrášek

Odpovědná redaktorka Dana Řezníčková

Obálka, grafická úprava a sazba Roman Krivánek, Art007

Vydala Grada Publishing, a. s., pod značkou Cosmopolis v Praze roku 2016
jako svou 6330. publikaci

Tisk FINIDR

Grada Publishing, a. s.,
U Průhonu 22, Praha 7

ISBN 978-80-271-9377-6 (ePub)

ISBN 978-80-271-9376-9 (pdf)

ISBN 978-80-271-0298-3 (print)

ČASOVÁ LINIE: PŘÍPAD MANŽELŮ ROSENBERGOVÝCH V HISTORICKÉM KONTEXTU

SOVĚTSKÁ ATOMOVÁ
ŠPIONÁŽ VE 40. LETECH

KONTEXT

---

srpen 1941 Sověti v Anglii
zverbovali Klause Fuchse

1941 nacistické Německo
začalo uskutečňovat
konečné řešení
„židovské otázky“

konec r. 1941 sovětský
agent v New Yorku
získal pro spolupráci
Julia Rosenberga

22. červen 1941 Hitler
napadl SSSR
7. prosinec 1941 Japonci
bombardují Pearl
Harbor; USA vstupují
do války

- 1943–únor 1945 Klaus Fuchs předává v New Yorku a v Cambridge (stát Massachusetts) informace Harrymu Goldovi
- únor 1944–únor 1945 Julius v New Yorku předává Sovětům informace od „Peršana“
- září 1944 Julius v New Yorku verbuje Ruth Greenglassovou
- listopad 1944 Ruth získává v Albuquerque (stát Nové Mexiko) pro spolupráci Davida Greenglasse
- listopad 1944, březen 1945 a duben nebo květen 1945 Theodore Hall předává
2. prosinec 1942, Chicago Enrico Fermi spustil první řízenou řetězovou reakci
2. únor 1943 německá armáda u Stalingradu kapituluje
- 1944 šéf NKVD Lavrentij Berija a fyzik Igor Kurčatov dostávají na starost projekt výroby sovětské atomové bomby

v New Yorku a v Novém
Mexiku informace
Sovětům

leden 1945 David a Ruth
předávají v New Yorku
Juliovi informace o Los
Alamos

leden 1945 David se
v New Yorku setkává se
sovětským agentem

únor 1945 Julia vyhodili
od armádních spojařů;
Sověti znovu navazují
jeho kontakty

březen–květen 1945
„Peršan“ předává
v New Yorku informace
agentovi KGB Anatoliji
Jakovlevovi

2. červen 1945 Fuchs
předává Goldovi
informace v Santa Fe

3. červen 1945 David
a Ruth předávají
Goldovi v Albuquerque
informace a nákresy

12. duben 1945 umírá
prezident Franklin D.
Roosevelt a úřadu se
ujímá Harry S. Truman

8. květen 1945 Německo
kapituluje

16. červenec 1945 první
atomová bomba
odpálena v Alamogordu
v Novém Mexiku

18. *srpen 1945* Hall
předává informace
o atomové bombě
Loně Cohenové
v Albuquerque
19. *září 1945* Fuchs
předává v Santa Fe
Goldovi informace
o atomové bombě
21. *září 1945* David se
v New Yorku setkává
s Jakovlevem; Jakovlev
hlásí do Moskvy, že
David předal Sovětům
informace o atomové
bombě a pouzdro
detonátoru, avšak
nespecifikoval místo
a čas předání
21. *prosinec 1945* Jakovlev
organizuje setkání Ruth
s Lonou Cohenovou
6. *srpen 1945* USA shazují
atomovou bombu
na Hirošimu
2. *září 1945* Japonsko
kapituluje; konec druhé
světové války
5. *září 1945* v kanadské
Ottawě přeběhl sovětský
kodér Igor Guzenko
- podzim 1945* Moskva se
rozhodla pozastavit
výzvědnou činnost
ve Spojených státech
- listopad 1945* v New Yorku
přeběhla kurýrka-
špionka Elizabeth
Bentleyová

ZATČENÍ A PROCES

KONTEXT

- 1947* Generální
prokuratura sestavila
seznam podvratných
organizací
- 1947* Výbor pro
neamerickou
činnost zahajuje
vyšetřování komunistů
v Hollywoodu
- duben 1949* v New Yorku
začíná proces s vůdci
Komunistické strany
USA
- 29. srpen 1949* výbuch
první atomové pumy
v SSSR;
- ve Spojených státech
začíná výstavba
protiatomových krytů
- 2. únor 1950* v Londýně
zatčen Klaus Fuchs;
doznává se
- 23. květen 1950* ve Filadelfii
zatčen Harry Gold;
doznává se
- 1950* americký Kongres
schvaluje zákon
o vnitřní bezpečnosti
(Internal Security
Act)

- leden 1950* Alger Hiss
uznán vinným
- únor 1950* americký
senátor Joseph
McCarthy obviňuje
ministerstvo zahraničí
USA z toho, že skrývá
komunisty
16. *červen 1950* v New
Yorku zatčen David
Greenglass; doznává se
17. *červen 1950* v New
Yorku zatčen Julius
Rosenberg
11. *srpen 1950* v New
Yorku zatčena Ethel
Rosenbergová
- 16.–18. *srpen 1950* Morton
Sobell unesen z Mexika,
převezen přes hranice
a zatčen
1. *březen 1950* proces
s Klausem Fuchsem;
je shledán vinným
a odsouzen na 14 let
7. *prosinec 1950* závěrečné
slyšení v procesu
s Harrym Goldem;
odsouzen na 30 let
25. *červen 1950* začíná
korejská válka

1951 vznikla Národní
komise pro zajištění
spravedlnosti v případě
Rosenbergových

6.–28. březen 1951 proces
s Rosenbergovými,
Sobellem a Davidem
Greenglassem; soudí
soudce Irving
R. Kaufmann:

- Julius Rosenberg
shledán vinným,
odsouzen k trestu
smrti
- Ethel Rosenbergová
shledána vinnou,
odsouzena k trestu
smrti
- Morton Sobell
shledán vinným,
odsouzen na 30 let
- David Greenglass
odsouzen na 15 let

13. říjen 1952 Nejvyšší
soud odmítl přezkoumat
případ Rosenbergových

1952 premiéra filmu

*I Was a Communist
for the FBI* (Byl jsem
komunista pracující
pro FBI); nominace
na Oskara

- 1952 USA odpálily první
vodíkovou bombu
- 1952 popraven
spolu s deseti
spoluobžalovanými
Rudolf Slánský,
odsouzený
v politickém procesu
v Československu
- listopad 1952* Eisenhower
zvolen prezidentem
5. března 1953 zemřel
Stalin
19. červen 1953 Nejvyšší
soud anuloval odklad
popravy nařízený
na poslední chvíli
soudcem Williamem
O. Douglasem poměrem
6 hlasů ku 3
17. července 1953
podepsáno příměří
v Koreji
19. červen 1953
Rosenbergovi popraveni
při západu slunce
- prosinec 1953* v SSSR
popraven Berija
- 1954 Roy Cohn zasahuje
v záležitosti armády;
slyšení ohledně
McCarthyho vztahu
k armádě; senát
odsuzuje McCarthyho

1961 Lona a Morris

Cohenovi usvědčeni
v Anglii ze špionáže;
odsouzení na 20 let

1954 Komise pro
atomovou energii
anuluje bezpečnostní
oprávnění J. Roberta
Oppenheimera,
Nikita Sergejevič
Chruščov pronáší
na sjezdu ruských
komunistů projev,
ve kterém kritizuje
Stalina a „kult
osobnosti“

DĚJINY PŘÍPADU
ROSENBERGOVÝCH
OD 60. LET
DO SOUČASNOSTI

KONTEXT

1960 David Greenglass
podmínečně propuštěn

listopad 1960 John F.
Kennedy zvolen
prezidentem

1963 USA a SSSR
podepsaly dohodu
o ukončení jaderných
testů v atmosféře

listopad 1963 atentát
na Kennedyho;
do úřadu prezidenta
nastupuje Lyndon
Johnson

1965 vychází kniha
Waltera a Miriam
Schneirových *Invitation
to an Inquest*

1964–1975 válka
ve Vietnamu;
vznikají protiválečná,
lidskoprávní
a feministická hnutí

1966 Morton Sobell se
odvolává

1966 Harry Gold
podmínečně propuštěn

- 1969 Morton Sobell
podmínečně propuštěn
- 1973 vychází kniha Louise
Nizera *The Implosion
Conspiracy*
- 1974 kongres doplňuje
Zákon o svobodném
přístupu k informacím
(Freedom of
Information Act)
- 1975 Michael a Robert
(Rosenbergovi)
Meeropolovi se
dožadují uvolnění
vládních spisů
týkajících se případu
- 1975 Morton Sobell
publikuje *On Doing
Time*
- 1975 Meeropolovým
vychází kniha *We Are
Your Sons: The Legacy
of Ethel and Julius
Rosenberg*
- 1983 nové vydání
Invitation to an Inquest
- 1968 atentáty na Roberta
Kennedyho a Martina
Luthera Kinga
- 1968 policie zasahuje
proti protestujícím
na národním sjezdu
Republikánské strany
v Chicagu
- listopad 1968 prezidentem
zvolen Richard Nixon
- červenec a srpen 1974
vloupání do komplexu
Watergate vedla
k Nixonově rezignaci
- listopad 1976 prezidentem
zvolen Jimmy Carter

1983 Ronald Radosh

a Joyce Milton v knize

The Rosenberg File

prohlašují, že Julius byl

vinen a Ethel byla jeho

komplícem

říjen 1992 Anatolij Jackov

identifikován jako agent

KGB s krycím jménem

„Jakovlev“

1993 Schneirovým

je vydána česká

ministerská zpráva

o Juliových přátelích

Joelu Barrovi a Alfredu

Sarantovi

1993–1996 Alexandr

Vasiljev získává

přístup k vybraným

dokumentům KGB

1995 zveřejnění

kabelogramů KGB

rozšifrovaných

projektem „Venona“

1987 Michail Gorbačov

v SSSR představuje

reformy známé jako

glasnost a perestrojka

1989 komunistické režimy

ve východní Evropě se

hroutí

1991 rozpad Sovětského

svazu

1996 OSN přijímá smlouvu

o zákazu jaderných

testů

1997 Josef Albright
a Marcia Kunstel
vyprávějí příběh
Theodora Halla v knize
Bombshell

1999 Vasiljev zveřejňuje
přepisy a výtahy
z kabelogramů KGB
v knize *The Haunted*
Wood, spoluautorem je
Allen Weinstein

2001 David Greenglass
odvolává svou výpověď
proti Ethel v knize
Sama Robertse *The*
Brother

září 2001 útoky
na mezinárodní
obchodní centrum
v New Yorku; prezident
George W. Bush
vyhlašuje „válku
s terorismem“

2001–současnost tzv.
Patriot Act (vlastenecký
zákon) rozšiřuje dohled
vlády USA nad občany

2001–současnost vojska
USA v Afghánistánu

2002, 2005 oběžník
ministerstva
spravedlnosti USA
povoluje mučení
podezřelých z terorismu
2002–současnost osoby
podezřelé z terorismu
jsou bez soudu
drženy ve vězení
na Guantánamu
2003–současnost vojska
USA v Iráku

2008 Sobell přiznává
předání informací
nesouvisejících
s atomovým výzkumem
2009 zveřejněny
Vasiljevovy zápisníky
2009 vychází kniha *Špioni*
autorů Harveyho
Klehra, Johna Earla
Haynese a Alexandra
Vasiljeva

PŘEDMLUVA: DLOUHÁ CESTA

Miriam Schneir

PADESÁT LET zasvětil můj manžel a kolega Walter Schneir studiu případu manželů Rosenbergových. Od roku 1959, kdy jsme se společně pustili do pátrání, jež vyústilo v knihu *Invitation to an Inquest* (Pozvánka k soudu), až do svého náhlého skonu v dubnu 2009 v 81 letech nikdy nepřestal být fascinován tímto procesem v širším smyslu. Za svou spisovatelskou kariéru se Walter stal autorem mnoha článků a knih zabývajících se politikou, medicínou, přírodovědou, školstvím a právem a také psal beletrii a poezii – vždycky se však se zaujetím vracel k dramatickému příběhu atomových špionů. V posledních letech svého života pracoval na svých